

Fundament voor de ontwikkeling van de adviesfunctie van de reclassering

Definitief 1.1

Jacqueline Bosker, 5 december 2007

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	3
1. INLEIDING	4
2. MISSIE, VISIE, UITGANGSPUNTEN EN POSITIONERING	6
2.1. MISSIE EN VISIE RECLASSERING	6
2.2. UITGANGSPUNTEN: 'WHAT WORKS'	7
2.3. POSITIONERING	7
3. DE ADVIESFUNCTIE	9
3.1. DOEL VAN DE ADVIESFUNCTIE	9
3.2. INHOUD VAN HET RECLASSERINGSADVIES	11
3.3. HET ADVIESPROCES	12
3.4. DE ADVISEUR	12
3.5. DE DADER / VERDACHTE	15
3.6. DE ORGANISATIE VAN DE ADVIESFUNCTIE	17
4. INSTRUMENTARIUM VOOR DE ADVISEUR	18
4.1. DIAGNOSTIEK TEN BEHOEVE VAN ADVISERING	18
4.2. KEUZE INSTRUMENT.....	19
4.3. ONDERLINGE SAMENHANG RECLASSERINGSINSTRUMENTARIUM.....	20
4.4. RELATIE INSTRUMENTARIUM RECLASSERING EN INSTRUMENTARIUM VAN ANDERE (JUSTITIEGEBONDEN) ORGANISATIES	21
4.4.1. <i>Jeugdstrafrecht: Raad voor de kinderbescherming en Jeugdreclassering</i>	22
4.4.2. <i>Indicatiestelling forensische zorg</i>	22
5. VOORSTELLEN TER BESLUITVORMING	24
DEFINITIES	25
GEBRUIKTE LITERATUUR	26

1. Inleiding

Het geven van adviezen aan Openbaar Ministerie, Rechtelijke Macht en Gevangeniswezen is een van de kerntaken van de reclassering. De reclasseringsadviezen worden gebruikt voor strafrechtelijke beslissingen. Deze adviezen vormen tevens een belangrijke basis voor eventuele vervolgactiviteiten van de reclassering: het uitvoeren van gedragsinterventies, reclasseringstoezicht, toeleiding naar zorg of de tenuitvoerlegging van een taakstraf.

Een kwalitatief hoogwaardige adviespraktijk waarin bruikbare adviezen worden geleverd door competente professionals is daarom van belang. Daartoe heeft de reclassering de afgelopen jaren een aantal veranderingen doorgevoerd in de adviespraktijk, zoals taakspecialisatie, het invoeren van een reclasseringsbalie als gemeenschappelijke voordeur voor de opdrachtgevers, en het introduceren van nieuwe diagnostische instrumenten. Met de opdrachtgevers is een aantal voornemens geformuleerd voor de adviesfunctie, beschreven in de notitie “herijking adviesproducten”. Deze moeten nog vorm krijgen in de praktijk. Vanaf dit jaar zal de adviesfunctie daarom meer dan ooit een sterke kwaliteitsverbetering ondergaan.

Al deze veranderingen vragen om een kader waarin voor de komende jaren beschreven staat aan welke inhoudelijke eisen de adviesfunctie moet voldoen. Zodat de verschillende ontwikkelingen in de adviesfunctie van de reclassering leiden tot een samenhangend en consistent beleid. Omdat de fundamenten van de adviesfunctie deels zijn gebaseerd op een bestaande praktijk en op reeds genomen besluiten, zal niet alles in deze notitie nieuw zijn. Daar waar nieuwe beleidsvoorstellen worden gedaan, zijn deze omkaderd. Enkele in hoofdstuk 5 benoemde beleidsvoorstellen worden met de vaststelling van deze notitie ter besluitvorming voorgelegd en vastgesteld.

Idealiter worden de fundamenten van de adviesfunctie in deze notitie periodiek geactualiseerd, zodat deze steeds de basis vormen van het werk en de continue ontwikkelingen hierin.

Programma Advies

Voor de feitelijke ontwikkelingen en implementatie van de vele veranderingen in de adviestaak, is het integrale Programma Advies opgezet. De vernieuwing van de adviesproducten, de scholing van de reclasseringswerkers met een adviestaak, de (door)ontwikkeling van het diagnostisch instrumentarium en de implementatie van al deze vernieuwingen, worden daarin ondergebracht. Alle activiteiten die voortvloeien uit deze notitie worden in dit programma uitgevoerd.

Doelgroep

Deze notitie is bedoeld voor management en beleidsmakers van de reclassering en voor de projectleiders en –medewerkers in het Programma Advies. In het programma advies zal operationeel beleid, bedoeld voor werkbegeleiders en reclasseringswerkers uitgewerkt worden.

Hoewel het programma advies en de fundamenten van de adviesfunctie worden onderschreven door de 3 reclasseringsorganisaties, hecht de SVG eraan te vermelden dat haar visie op de reclassering maakt dat dit traject op eigen wijze zal worden ingebed. Kern van die aanpak is de professional die voldoende moet zijn toegerust op zijn werk te doen. Het verbeteren van zijn instrumentarium kan een van de middelen zijn om hem beter toe te rusten.

Leeswijzer

Op grond van de missie, visie, uitgangspunten en positionering van de reclassering worden in deze notitie de doelstelling van de adviesfunctie beschreven. Deze worden vervolgens tot en met hoofdstuk 3 verder uitgewerkt in de consequenties daarvan voor de inhoud van het advies, het adviesproces, de adviseur, de verdachte/dader¹ en de organisatie van de adviesfunctie. In hoofdstuk 4 wordt vervolgens ingegaan op het instrumentarium van de adviseur, en de samenhang daarin. Daarbij wordt ook de

¹ In deze notitie wordt de term daders en verdachten gehanteerd. De SVG spreekt in dit kader over justitiële cliënten.

verbinding beschreven met het instrumentarium van andere organisaties waarmee de reclassering samenwerkt. Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 een korte opsomming gegeven van de activiteiten die volgen uit deze notitie en ondergebracht worden in het programma advies.

De adviestaak is een specialisme geworden, uitgevoerd door de reclasseringswerkers die zich alleen bezighouden met diagnostiek en advisering. In het vervolg van deze notitie worden zij adviseurs genoemd.

2. Missie, visie, uitgangspunten en positionering

2.1. Missie en visie reclassering

De reclassering werkt aan maatschappelijke veiligheid door bij te dragen aan een effectieve en efficiënte sanctietoepassing en aan het verlagen van de recidivekans van delictplegers.

Daarvoor heeft de reclassering middelen ter beschikking die op verschillende momenten van het strafrechtelijk traject worden ingezet:

- Advies over verdachten en daders ten behoeve van een effectieve en efficiënte sanctietoepassing en een effectieve en efficiënte tenuitvoerlegging van de sanctie. In alle gevallen staan de recidivekans en de eventuele individuele of maatschappelijke schade die daarmee gepaard gaan, en een duurzame reïntegratie van de verdachte of dader in de samenleving, centraal in het werk van de reclassering. Een advies wordt altijd gebaseerd op een screening of diagnose.
- Interventies voor gedragsverandering van verdachten en daders, in de vorm van geaccrediteerde gedragstrainingen. Op dit moment wordt het aanbod aan gedragstrainingen van de reclassering herzien op grond van een aantal criteria voor effectiviteit. Alleen gedragstrainingen die zijn getoetst en goed bevonden door een onafhankelijke erkenningscommissie zullen blijven bestaan. De gedragstrainingen worden uitgevoerd in gevangnissen en in het kader van reclasseringstoezicht.
- Toezicht op verdachten en daders in het kader van voorwaardelijke sancties en de extramurale tenuitvoerlegging van sancties. De sanctie vormt het gedwongen kader waarin de reclassering kan werken aan gedragsverandering en risicomanagement. Veel daders zijn niet op voorhand gemotiveerd om aan gedragsverandering te werken. Het justitieel kader vormt voor de reclassering de noodzakelijke stok achter de deur om met daders aan de slag te gaan opdat zij een volwaardige plaats in de maatschappij kunnen gaan innemen. Toezicht bestaat altijd uit een combinatie van begeleiding, controle en casemanagement. De verhouding en intensiteit daarvan wordt individueel bepaald op grond van de diagnose.
- Toeleden van verdachten of daders, wiens delictgedrag samenhangt met verslaving of psychiatrische problematiek, naar zorginstellingen en behandelaars. Indien op grond van diagnostiek blijkt dat behandeling geïndiceerd is, zorgt de reclassering dat de behandeling ook daadwerkelijk start.
- Uitvoering van sancties. Vooralsnog betreft dit de taakstraffen. Door de uitvoering daarvan bij de reclassering te leggen, kan zo nodig ook begeleiding worden geboden ter voorkoming van recidive.

Deze middelen worden ingezet in de vorm van producten die worden ingekocht door (justitiële) opdrachtgevers.

Zorg/behandeling

Delictgedrag en het voorkomen van herhaling vormen de centrale invalshoek voor de reclassering. Dit is een justitiële taak. Daarom concentreert de reclassering zich op criminogene factoren, oftewel problemen die ten grondslag liggen aan het delictgedrag. Niet alle problemen zijn echter criminogeen. In veel gevallen is sprake van een complex aan factoren die ertoe leiden dat een integrale aanpak gewenst is. Als voorbeelden kunnen (verslaafde) veelplegers genoemd worden. Ook blijkt in steeds meer gevallen dat verstandelijke beperkingen in combinatie met andere problemen leiden tot een leefstijl waarin ook crimineel gedrag voorkomt. In die gevallen is vaak al sprake van een traject vanuit de OGGZ of SGLVG instelling. De toegevoegde waarde van de reclassering in die gevallen is trachten het bestaande traject te continueren waarbij de justitiële drang als stok achter de deur kan worden gebruikt.

Verbetering van de situatie van een individuele cliënt draagt bij deze groepen justitiabelen bij tot het terugdringen van overlast of recidive. Dit is van belang voor de maatschappelijke veiligheid.

Indien de motivatie voor vrijwillige hulpverlening beperkt is, en/of de verwijzingsmogelijkheden ontbreken, wordt zo nodig een gedwongen kader geadviseerd (veelal een vorm van licht reclasseringstoezicht).

2.2. Uitgangspunten: 'What works'

Recidivebeperking is in de afgelopen decennia een belangrijk onderwerp geweest van vooral Angelsaksische gedragsdeskundigen en criminologen. Zij publiceerden uitgebreide wetenschappelijke evaluatieonderzoeken naar de effectiviteit (lees: recidivebeperkende werking) van gedragstrainingen voor daders. Daaruit destilleerden zij een aantal principes, waarvan zij konden vaststellen dat deze bij de ontwikkeling van interventies recidive konden verminderen. Het geheel van deze inzichten, gebaseerd op 'evidence based practice' staat bekend onder de naam 'what works'. Dit principe is binnen de reclassering geïntroduceerd in 2002 en heeft geleid tot de ontwikkeling van RISC en van een aantal nieuwe gedragsinterventies. Deze zijn vanaf 2004 ingevoerd.

De verslavingszorg is in samenwerking met de SVG doende om het Masterprotocol Resultaten Scoren in overeenstemming te brengen met de vereisten van de Erkenningscommissie Justitie door aan te sluiten bij 'evidence based practice' op het gebied van verslavingszorg.

De belangrijkste beginselen van 'what works' zijn:

- In algemene zin moeten interventies theoretisch goed doordacht zijn en gegrond zijn op een logisch methodisch verandermodel;
- Het risico op recidive moet bepalend zijn voor de intensiteit van de interventie. Hoe groter het risico, hoe intensiever de interventie;
- De interventies moeten gebaseerd zijn op de criminogene tekorten en behoeften van een dader;
- Interventies moeten aansluiten bij de leerstijl, mogelijkheden en motivatie van de dader (responsiviteit);
- Interventies moeten uitgevoerd worden zoals ze oorspronkelijk opgezet zijn, door getraind personeel dat voldoende (inhoudelijk) ondersteund wordt;
- Extramuraal interventies of interventies die intramuraal worden opgestart met een voortzetting extramuraal, zijn effectiever dan interventies die volledig intramuraal worden uitgevoerd.
- Er is sprake van casemanagement ter ondersteuning van het bestendigen van het nieuw aangeleerde gedrag.

2.3. Positionering

De reclasseringstaak is sterk verweven met het strafrechtelijk proces. In elke fase van het strafrechtelijk proces, van aanhouding tot executie, is de reclassering actief. De reclassering heeft daarin een eigen, onafhankelijke, taak.

De reclasseringstaak wordt uitgevoerd door 3 reclasseringsorganisaties: Reclassering Nederland (RN), Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering (L&R). De SVG en L&R zijn ingebed in een grotere organisatie met een bredere doelstelling. Dat geeft deze reclasseringsorganisaties een eigen kleur in de invulling van de reclasseringstaken. In de missie van de verslavingsreclassering wordt de nadruk gelegd op herintegratie van een justitiële cliënt, welke leidt tot vermindering van de recidive en het verhogen van de veiligheid van de samenleving. De SVG heeft als uitgangspunt dat alleen een geïntegreerde aanpak vanuit zorg en justitie bij verslaafde justitiële cliënten leidt tot de juiste aanpak en begeleiding. Bij het Leger des Heils staat de cliënt als persoon centraal en het behoud of herstel van relaties zodat iemand kan terugkeren vanuit de marges van de maatschappij en weer volwaardig kan deelnemen aan de samenleving.

In toenemende mate worden door de reclassering mogelijkheden onderzocht om op gemeentelijk niveau een rol te vervullen in openbare veiligheid en het voorkomen van maatschappelijke overlast zonder dat er sprake is van een justitiële titel. Dit kan gevolgen hebben voor het instrumentarium en de producten. Een advies aan een gemeentelijke opdrachtgever kan een andere doelstelling en dus ook een andere inhoud hebben. Een diagnose bij een overlastpleger kan niet gedaan worden met instrumenten die

ontwikkeld zijn voor delictplegers. In deze notitie wordt dit niet uitgewerkt, maar concentreren we ons op de justitiële taken van de reclassering.

3. De adviesfunctie

Afgeleid uit de hiervoor beschreven missie staan in dit onderdeel de doelen beschreven waar de adviesfunctie van de reclassering zich op richt. Vervolgens wordt dit vertaald naar uitgangspunten voor de inhoud van reclasseringsadviezen, het adviesproces, de rol van adviseur, de relatie met de verdachte/dader, en de organisatie van de adviesfunctie. Enkele onderwerpen zijn reeds uitgebreid aan de orde geweest in de notitie 'herijking adviesproducten'. In dat geval wordt daarnaar verwezen.

3.1. Doel van de adviesfunctie

Effectieve en efficiënte sanctietoepassing

Op verschillende momenten in het strafproces moeten besluiten genomen worden over een verdachte/dader. De doelstelling van de adviesfunctie van de reclassering is het geven van adviezen ter besluitvorming over een effectieve en efficiënte sanctietoepassing. Indien nodig en relevant wordt geprobeerd om een verdachte/dader te motiveren tot medewerking aan een strafrechtelijk traject².

De reclassering adviseert vanuit een bepaald perspectief, afgeleid uit de missie van de reclassering. Dit betekent dat in een reclasseringsadvies 3 vragen centraal staan.

1. Is er sprake van een kans op herhaling van delictgedrag en zo ja, welke interventies op het gebied van gedragsbeïnvloeding³ en risicomanagement kunnen deze kans verkleinen?
2. Wat betekent dit voor de invulling en uitvoerbaarheid van de voorlopige hechtenis of sanctie?
3. Zijn er bepaalde persoonskenmerken of omstandigheden waar rekening mee gehouden moet worden bij de oplegging van de sanctie, in de zin van uitvoerbaarheid of ongewenste effecten?

Het formuleren van een strafeis in relatie tot het gepleegde delict is een taak van het openbaar ministerie. In haar adviezen zal de reclassering daar wel op ingaan, maar slechts vanuit het perspectief van de reclassering:

- Vanuit de doelstelling van risicobeperking kan een bepaald type sanctie geadviseerd worden, bijvoorbeeld omdat het risico te groot is voor een extramurale sanctie.
- In het geval de reclassering op grond van noodzakelijke interventies een voorwaardelijke sanctie adviseert, of de opdrachtgever een voorwaardelijke sanctie overweegt, adviseert de reclassering over de invulling van bijzondere voorwaarden.
- Indien de reclassering verantwoordelijk is voor de ten uitvoerlegging van een sanctie, adviseert zij over de uitvoerbaarheid daarvan. Dat geldt voor de taakstraf en de voorwaardelijke vrijheidsstraf (en in de toekomst thuisdetentie) en de extramurale ten uitvoerlegging van een vrijheidsstraf of maatregel (PP, STP, proefverlof tbs of PIJ en in de toekomst VI).
- Tenslotte weegt de reclassering in hoeverre een sanctie voor een verdachte/dader mogelijk nadelige gevolgen heeft, en in hoeverre deze praktisch uitvoerbaar is.

Bij die advisering wordt – in aansluiting bij het delictgedrag, risicoprofiel en geïndiceerde interventies - gekozen voor de minst intensieve en goedkoopste optie.

Continuïteit en consistentie

Vanuit het perspectief van de samenleving én van de verdachte/dader is continuïteit en consistentie in de aanpak en werkwijze binnen het strafrecht essentieel. Hoewel adviezen worden uitgebracht op verschillende momenten in het strafrechtelijk proces, worden reclasseringsadviezen altijd zo veel mogelijk geschreven voor het gehele traject. Steeds staat de vraag centraal: "Waar willen we uiteindelijk naar toe met een individuele verdachte of dader en welke stappen moeten worden gezet om daar te komen?" Wat er in het verleden eventueel al is geïndiceerd en uitgevoerd aan interventies en sancties wordt daarbij meegewogen. Dat leidt tot integraal denken waardoor adviezen breder toepasbaar

² Informatie en inzicht geven over het te volgen interventietraject kan daar onderdeel van uitmaken.

³ Dat kan een gedragsinterventie van de reclassering zijn, behandeling of zorg door derden, of begeleiding als onderdeel van reclasseringstoezicht.

kunnen zijn en ook in een volgende fase in het strafrechtelijk traject gebruikt kunnen worden. Voor de rechtszitting wordt bijvoorbeeld niet volstaan met een advies dat een ISD-maatregel raadzaam is, maar wordt ook zo veel mogelijk aangegeven wat belangrijke componenten zijn voor het invullen van deze maatregel. Dat biedt inzicht aan de rechter als hij de maatregel oplegt. En dat biedt richting aan de ten uitvoerlegging van de maatregel.

Een advies is een belangrijke basis voor reclasseringstoezicht. Het besluit over het advies vormt de basis voor het toezicht. Het advies en de diagnose die daaraan ten grondslag liggen worden gebruikt om het plan van aanpak voor toezicht in te vullen.

Soms is het noodzakelijk om bij de start of in de loop van een toezicht een nieuwe of hernieuwde diagnose te stellen. Dit is bijvoorbeeld nodig als een actuele diagnose ontbreekt of onvolledig is, omdat de situatie veranderd is of omdat nieuwe informatie leidt tot een andere inschatting van risico's en problematiek.

Selectie

Vanwege het grote aantal mensen dat met justitie in aanraking komt en de beperkte reclasseringscapaciteit, is het van belang om te selecteren. Met ketenpartners zullen afspraken gemaakt worden over welke verdachten en daders een advies wordt gevraagd.

Daarnaast kan een intensivering van advisering in de vroeghulpfase de selectie voor advisering in het verdere traject verbeteren. Met behulp van de QuickScan kan in de vroeghulp bepaald worden of er een risico is en dus verdere diagnostiek en advisering gewenst is.

Ten aanzien van de advisering wordt vervolgens als uitgangspunt gehanteerd: een korte screening en beknopt advies als het kan, een uitgebreid onderzoek en uitgebreid advies als dat nodig is. Een beknopte screening volstaat als het risico laag is en er geen interventies geïndiceerd hoeven te worden.

Een uitgebreid advies wordt uitgebracht:

- Als het risico gemiddeld of hoog is en er interventies geïndiceerd zijn;
- Voor een maatregelrapportage;
- Op grond van ketenafspraken, bijvoorbeeld over bepaalde doelgroepen.

Er worden alleen (gedrags)interventies geïndiceerd als er een kans op recidive is. Onderzoek heeft immers aangetoond dat alleen geïnvesteerd moet worden in recidivebeperking als er een recidivekans is. Een intensief interventietraject kan in het geval van een laag risico contraproductief werken. Een belangrijke doelstelling in de advisering is daarom selectie: bepalen welke daders een interventietraject nodig hebben.

Onafhankelijk en objectief

Een reclasseringsadvies is onafhankelijk, gebaseerd op de professionele expertise van de reclassering.

Een advies is...:

- ...onafhankelijk van de opdrachtgever. Een advies moet een antwoord geven op vragen van de opdrachtgever, waarna de adviseur kan kijken naar de mogelijkheden en ruimte die een opdrachtgever heeft om het advies uit te voeren. De inhoud van het advies wordt echter niet gestuurd door de mening van de opdrachtgever.
- ...onafhankelijk van uitvoerders van (gedrags)interventies⁴. De inhoud van een advies wordt niet gestuurd door het aanbod van een reclasseringsorganisatie, maar door de analyse over wat nodig is gezien de risico's en criminogene factoren⁵. Wel is het van belang om de haalbaarheid van een advies te toetsen bij de uitvoerders.
- ...onafhankelijk van de verdachte of dader. De mening van de verdachte of dader wordt wel vermeld, maar de reclassering is niet de spreekbuis van de verdachte of dader.

Het is van belang dat de adviezen van de adviseur objectief zijn. Dit wordt gewaarborgd door de onderstaande aandachtspunten.

⁴ De onafhankelijkheid van het eigen reclasseringsaanbod is geborgd door de taakscheiding tussen adviseurs en toezichhouders.

⁵ Het beschikbare aanbod aan interventies (van reclassering en derden) in een regio kan daarin wel een beperking vormen.

- Voordat een advies wordt samengesteld, worden naast de verdachte of dader zo veel mogelijk andere bronnen geraadpleegd zoals dossiers en referenten.
- Er wordt een systeem van kwaliteitstoetsing gehanteerd: zoals audits en periodieke toetsing door gedragsdeskundigen.
- Een advies wordt gebaseerd op een valide en betrouwbaar diagnostisch instrumentarium⁶. Gebruik van dit instrumentarium structureert de analyse en zorgt voor uniformiteit door bij elke verdachte of dader dezelfde aspecten aan de orde te stellen. Tevens zorgt een goed instrument voor transparantie, omdat altijd herleidbaar is op welke wijze een advies tot stand is gekomen en omdat het instrument de adviseur ondersteunt in het stellen van een indicatie en de onderbouwing van zijn conclusies.
- De adviseur baseert zijn advies op de actuele professionele standaard van de reclassering. De reclasseringsorganisatie zorgt ervoor dat deze standaard bij alle adviseurs bekend is, en steeds weer geactualiseerd wordt aan de hand van wetenschappelijke kennis en ervaringen uit de praktijk.
- Een advies is niet de individuele mening van een adviseur, maar komt tot stand in overleg met een werkbegeleider of collega-adviseur. Het adviesproduct wordt onder verantwoordelijkheid van de reclasseringsorganisatie aan de opdrachtgever geleverd.

3.2. Inhoud van het reclasseringsadvies

Adviezen worden veelal schriftelijk gegeven. Afhankelijk van het adviesmoment en de hoogte van het recidiverisico, wordt een bepaald adviesformat gebruikt. Daarbij worden in hoofdlijnen 2 adviesformats onderscheiden: een beknopt advies op grond van de QuickScan en een uitgebreid advies op grond van RISc met een eventuele verdieping. Deze adviesformats bevatten alle essentiële componenten waar een advies aan moet voldoen. Omdat deze formats voor verschillende opdrachtgevers en verschillende adviesmomenten inzetbaar moeten zijn, is op enkele onderdelen in het format een differentiatie aangebracht.

Ten behoeve van de efficiency en het belang van uniformiteit in de advisering zullen de formats automatisch gekoppeld worden aan het diagnostisch instrumentarium. Onderdelen van het advies kunnen automatisch worden ingevuld en door de adviseur worden aangevuld of verfijnd. Het advies zal niet slechts bestaan uit diagnose resultaten in formulierform, maar ook een beschrijvend en toelichtend gedeelte kennen wat het advies vanuit een professioneel oordeel onderbouwt en motiveert.

In sommige gevallen worden opdrachtgevers mondeling geadviseerd, wegens tijdgebrek of omdat de vraag kort en specifiek is. Voor de verantwoording wordt ook dan het advies achteraf kort schriftelijk vastgelegd.

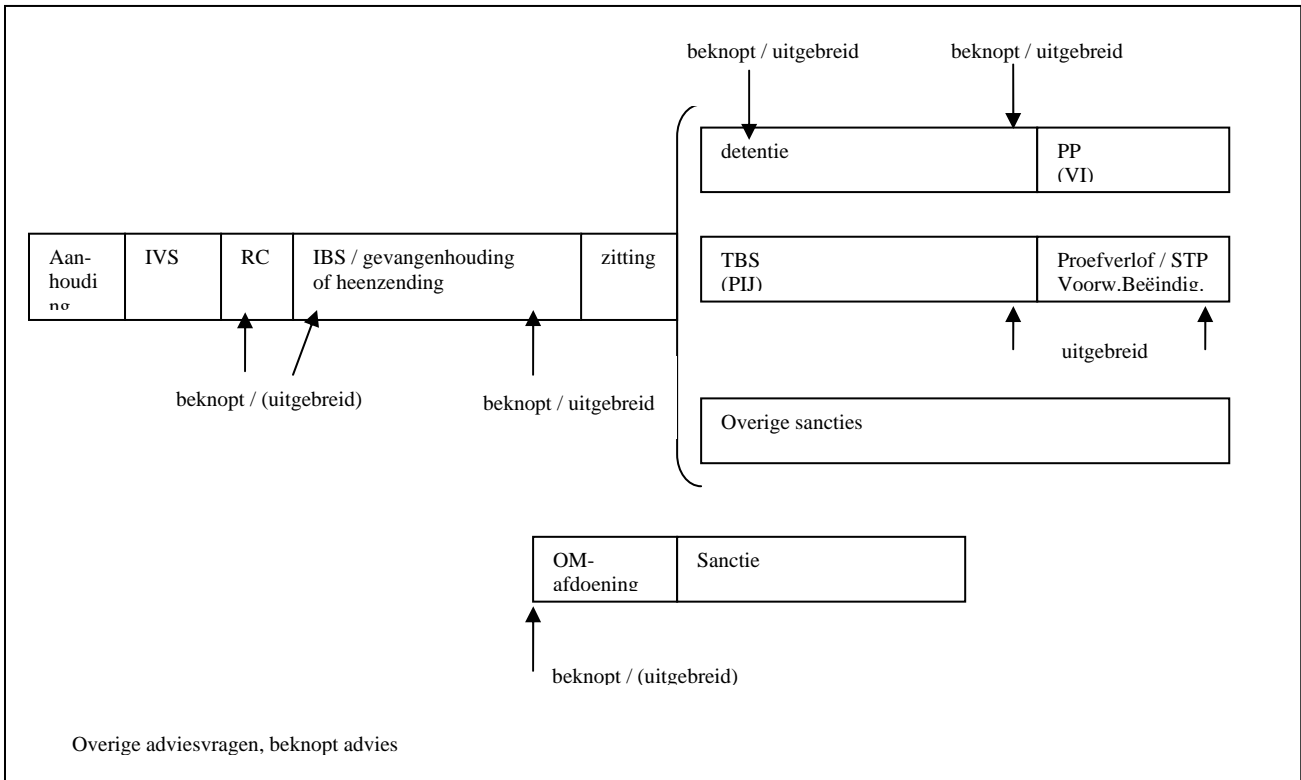
Een reclasseringsadvies geeft antwoord op de adviesvraag. Afhankelijk van het adviesmoment is het wel mogelijk dat de reclassering in de beantwoording een stap verder gaat. Als het openbaar ministerie (OM) in het kader van een sanctieoplegging bijvoorbeeld alleen wil weten of een werkstraf uitvoerbaar is, kan de reclassering behalve het antwoord op die vraag ook aangeven dat gezien de risico's een andere sanctie (met gedragstrainingen) de voorkeur verdient. Kortom, de professionaliteit en maatschappelijke verantwoordelijkheid van de reclasseringsorganisaties blijven hierin doorklinken.

Een reclasseringsadvies moet haalbaar en uitvoerbaar zijn. Dat betekent dat de adviseur het advies eerst afstemt met degenen die het moeten gaan uitvoeren, alvorens het advies wordt uitgebracht. Dit kan op gespannen voet staan met de beperkte tijd en doorlooptijd waarin een advies tot stand moet komen. In het geval afstemming niet mogelijk is geweest, wordt dit expliciet in het advies vermeld.

⁶ Onderzoek naar de betrouwbaarheid en validiteit van RISc en QuickScan is lopend (RISc) of moet nog opgestart (QuickScan). De eerste conclusies over de betrouwbaarheid en validiteit van RISc zijn positief.

3.3. Het adviesproces

De reclassering wordt op verschillende momenten in het strafrechtelijk traject gevraagd om een advies. Grofweg kunnen we dit onderscheiden in adviezen voor en na de rechtszitting. Voor de rechtszitting worden adviezen uitgebracht aan de rechter (ZM) en het Openbaar Ministerie (OM). Na de rechtszitting worden adviezen uitgebracht aan de gevangenisdirectie, directie van tbs-klinieken en directie van Justitiële Jeugdinstellingen. Deze zijn te bundelen onder de noemer Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Adviezen in het kader van de voorwaardelijke invrijheidstelling (VI) worden uitgebracht aan het OM.

Een goede timing tussen advies en uitvoering is essentieel:

- Er moet voldoende tijd beschikbaar zijn om een goede analyse te maken en daarvoor zo nodig verdiegingsdiagnostiek in te zetten. Een opdrachtgever heeft er immers belang bij dat de gemaakte analyse die ten grondslag ligt aan het advies juist en volledig is. Die tijd is niet in alle adviesmomenten beschikbaar. Soms moet in eerste instantie volstaan worden met een QuickScan, ook als het risico hoog is en een uitgebreide diagnose is geïndiceerd. Dan zal in een beknopt advies geadviseerd worden om in een latere fase alsnog een uitgebreide diagnose te stellen op grond waarvan een uitgebreid advies kan worden uitgebracht.
- De tijd tussen het uitbrengen van een advies en de ten uitvoerlegging van de sanctie of afdoening is idealiter zo kort mogelijk. Dat verhoogt de effectiviteit van de sanctie. En dat bevordert dat een diagnose die is gesteld kort voor het moment van besluitvorming, zo veel mogelijk relevante informatie bevat.

3.4. De adviseur

De kwaliteit van de adviesfunctie van de reclassering wordt in belangrijke mate bepaald door de competentie van de adviseur. Instrumenten, formats en protocollen zijn bedoeld om de adviseur te

ondersteunen in zijn werk. Deze leiden echter alleen tot een kwaliteitsslag als ze goed gehanteerd worden. En daarvoor is een adviseur nodig met kennis van zaken.

Specialisme

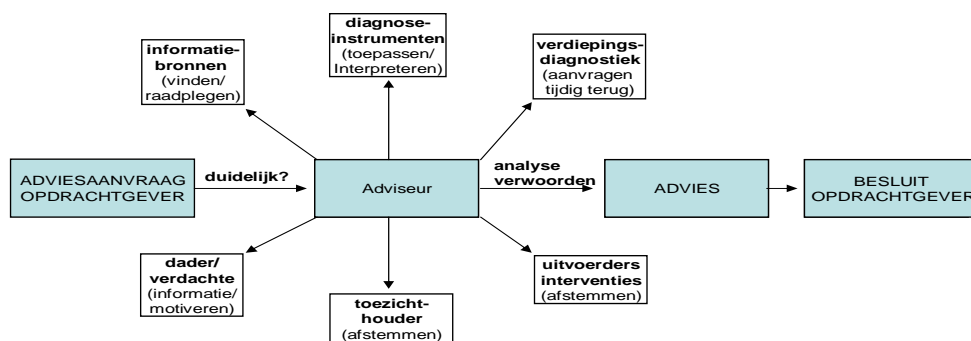
De adviseur is een daarvoor gespecialiseerde reclasseringswerker. Behalve algemene kennis over het reclasseringswerk heeft de adviseur specifieke kennis en vaardigheden die nodig zijn om effectief en efficiënt te adviseren in de strafrechtketen. Het specialiseren van deze taak borgt de onafhankelijkheid van de adviseur ten opzichte van het reclasseringsaanbod aan gedragstrainingen en toezicht en heeft als voordeel dat de adviseur kan investeren in zijn professionaliteit op dit gebied.

Binnen de taakspecialisatie 'adviseur' wordt zo weinig mogelijk verder gespecialiseerd. Elke adviseur kan in principe een advies uitbrengen voor alle justitiële adviesmomenten en over alle justitiële kaders. De enige uitzonderingen daarop is de milieurapportage⁷. De milieurapportage is een zeer specifieke vorm van onderzoek waarvoor een speciale opleiding nodig is. Gezien de zeer beperkte schaalgrootte worden daarvoor slechts enkele reclasseringswerkers opgeleid.

De adviseur is verantwoordelijk voor het opstellen van het advies. Om tot een advies te komen worden verschillende activiteiten ondernomen:

1. Verkrijgen van een opdracht.
2. Informatie verzamelen uit het dossier.
3. Gesprek met de verdachte / dader.
4. Analyse van de informatie.
5. Besluit tot noodzaak voor verdiepende diagnostiek.
6. Stellen van een indicatie.
7. Opstellen concept advies.
8. Afstemmen advies
9. Uitbrengen advies.
10. Kennis nemen van besluit en overdracht van de casus.

In een adviestraject moet de adviseur zich verhouden tot een groot aantal actoren:

⁷ Vooral nog is ook een uitzondering gemaakt voor de tbs. Op grond van een evaluatie van de taakspecialisatie wordt besloten of deze uitzondering gehandhaafd blijft.

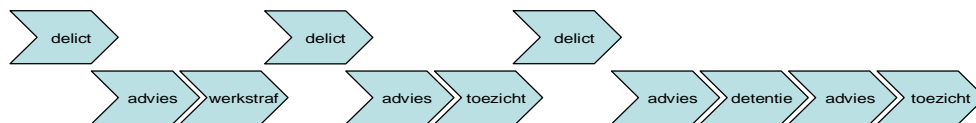
In bijlage 1 is nader uitgewerkt wat de activiteiten inhouden en welke eisen dit stelt aan de adviseur. Dit vormt de basis voor het beschrijven van noodzakelijke kennis en vaardigheden voor een adviseur. In het Programma Advies, wordt dit verder uitgewerkt⁸ en vertaald in een opleidingsprogramma voor de adviseurs.

Continuïteit en consistentie

Voor het effectief beperken van de recidivekans zijn continuïteit en consistentie essentieel (Holt, 2000 en NOMS, 2006). Het aanbrengen van een scheiding in reclasseringstaken kan daarmee op gespannen voet staan. De verdachte/dader krijgt steeds te maken met nieuwe reclasseringswerkers, waar opnieuw een relatie mee moet worden opgebouwd.

Kijken we naar de criminele carrière van een dader, dan komt deze veelal op verschillende momenten in aanraking met verschillende organisaties en functionarissen. Bovendien zijn er ook momenten waarop er geen contact is en de verdachte/dader zich ergens in het justitiële systeem bevindt zonder dat iemand zich actief met hem bemoeit.

Een voorbeeld:

Continuïteit en consistentie kunnen deels gerealiseerd worden via de activiteiten en aanpak door de reclassering als organisatie (indicaties en interventies in het verleden meenemen in de huidige aanpak), maar kan niet alleen worden geborgd in het cliëntdossier of via instrumenten en protocollen. De relatie tussen reclasseringswerker en dader is daarbij van belang: omdat het adviesmoment een belangrijk moment is om een dader/verdachte te motiveren tot de bereidheid om mee te werken aan interventies; en omdat de adviseur voor het kunnen opstellen van een goed advies afhankelijk is van de bereidheid van een verdachte/dader om informatie te verstrekken over zichzelf. Uit onderzoek van Burnett en McNeill (2005) blijkt dat de kwaliteit van de relatie tussen de reclasseringswerker en de dader/verdachte van belang is voor de effectiviteit van reclasseringsinterventies.

Op een aantal manieren kan via de invulling van de adviesfunctie de continuïteit en consistentie in het reclasseringswerk vergroten.

⁸ Bij Reclassering Nederland is een project competentie management gestart. In het opleidingsprogramma zal daarmee een verbinding gemaakt worden.

1. De adviseur maakt zo goed mogelijk gebruik van het reclasseringsdossier, en informatie van toezichthouders en eventueel derden die zich in het verleden met de dader/verdachte bemoeid hebben. Zo wordt voorkomen dat stappen opnieuw worden gezet, informatie opnieuw verzameld wordt of relevante informatie over het hoofd wordt gezien.
2. Nadat een advies is afgegeven kan het nodig zijn om direct bepaalde risico's te managen, terwijl het opleggen c.q. uitvoeren van de sanctie nog even op zich laat wachten. De adviseur schat bij het opstellen van een advies in of er een potentieel risico voor de korte termijn is, en indiceert zo nodig hoe dit risico beperkt kan worden (bijvoorbeeld in de vorm van pre-toezicht of toeleiding naar zorg). In principe wordt daarin al afstemming gezocht met een toezichthouder. Via de leidinggevenden wordt geregeld dat de benodigde interventies daadwerkelijk in gang kunnen worden gezet.
3. Bij de toedeling van daders/verdachten wordt gestreefd naar zo weinig mogelijk personele wisselingen voor de dader/verdachte (tenzij de dader / verdachte op inhoudelijke gronden naar een andere adviseur moet worden overgedragen).
4. In het contact met de dader/verdachte besteedt de adviseur aandacht aan het feit dat een verdachte/dader te maken kan hebben met verschillende reclasseringswerkers.
5. Een indicatiestelling en advies heeft zo veel mogelijk betrekking op het hele traject dat moet worden afgelegd. In een volgend advies wordt daarop aangesloten.

Professionele ruimte en professionele discipline

Een reclasseringsadvies maken is geen lopende band werk. De professional zal zijn werk elke keer weer moeten afstemmen op iedere specifieke situatie. Daarvoor heeft hij ruimte nodig. Met zijn professionele bagage, met behulp van instrumentarium dat hij door de organisatie krijgt aangereikt, ondersteund door beleid en procesafspraken, moet hij keuzes kunnen maken. Daar waar deze keuzes afwijken van de richtlijnen, doet hij dat onderbouwd en in overleg met zijn werkbegeleider en leidinggevende.

Het gebruiken van professionele ruimte betekent niet dat een adviseur zich kan laten leiden door zijn persoonlijke mening en voorkeuren. Het professioneel handelen wordt geleid door de meest actuele wetenschappelijke kennis ('state of the art') van diagnostiek, risicotaxatie en advisering. De organisatie is ervoor verantwoordelijk dat de adviseur daar kennis van kan nemen en neemt. De combinatie van actuele wetenschappelijke kennis en praktijkervaring wordt gebruikt om in een concrete casus inzichtelijke analyses te maken en conclusies te trekken. Behalve de professionele ruimte is er dus ook de professionele discipline om de (wetenschappelijke) kennis, het beleid en instrumentarium dat de organisatie aanreikt in alle finesses te beheersen en toe te passen.

Het instrumentarium van de adviseur structureert in toenemende mate zijn handelen. Dit heeft als voordeel een toenemende efficiency. Steeds terugkomende handelingen en voor de hand liggende keuzes worden deels geautomatiseerd, zodat de adviseur zich kan concentreren op alle overige taken.

Dat kan echter ervaren worden als een beperking van de professionele ruimte. Maar in feite vraagt dit instrumentarium juist om meer professionaliteit. De adviseur moet meer weten dan de standaard items en standaard beslissingen die in het instrumentarium zijn ingebouwd, omdat hij deze gemotiveerd moet kunnen 'overrulen'. De adviseur kan alleen tot kwalitatief goede analyses en adviezen komen als hij voldoende kennis heeft over delictgedrag en oorzaken daarvan, over recidivebeperking en risicomangement, over het strafrecht en sanctiemogelijkheden, over interventiemogelijkheden en over de juiste toepassing en interpretatie van het instrumentarium.

Uiteindelijk blijft de adviseur het belangrijkste instrument om tot kwalitatief hoogwaardige adviezen te komen. Blijvend investeren in de professionaliteit van de adviseur is daarom essentieel. Dat geldt tevens voor het inwerken van nieuwe adviseurs. Die moeten de tijd en mogelijkheid krijgen om de eigen professionaliteit te ontwikkelen.

3.5. De dader / verdachte

Een advies gaat altijd over een verdachte of dader. Deze speelt een essentiële rol in het adviesproces.

Medewerking

In de onderzoeksfase is de verdachte/dader een belangrijke bron van informatie, zowel door vragen te beantwoorden als door zijn non-verbale gedrag. Gedurende de hele adviesfase is het verkrijgen van medewerking van een verdachte of dader van belang voor het advies, maar ook voor het vervolgtraject.

De reclassering adviseert in principe over een verdachte of dader als deze daartoe een verklaring van 'geen bezwaar' tekent. Zijn akkoord betreft niet de inhoud van het advies, maar het uitbrengen daarvan. De inhoud van een advies is de mening van de reclassering en daar kan de verdachte of dader het op punten mee oneens zijn. Een concept advies wordt zo mogelijk met de verdachte of dader besproken alvorens het wordt uitgebracht.

Daarnaast is het mogelijk dat de reclassering adviseert over een verdachte of dader, zonder diens medewerking. Informatie uit het dossier vormt dan de basis. Daartoe zal het privacyreglement van de reclassering aangepast worden. Aanvullend wordt uitvoeringsbeleid geschreven over de beperkingen en aandachtspunten voor het gebruik van dossierinformatie en in hoeverre daar conclusies aan verbonden mogen worden in een advies.

Ontkenning

Veel adviezen worden uitgebracht in de fase dat iemand verdacht wordt van een delict. Een aanzienlijk deel (zo'n 20 tot 25 %) van de verdachten ontkent het delict gepleegd te hebben. Zolang de verdachte niet schuldig is bevonden, gaat de reclassering uit van zijn onschuld. Dat betekent dat het actuele delict niet wordt meegewogen in de risicoanalyse.

	Volledige ontkenning	Gedeeltelijke ontkenning
First offender	Adviesrapport beperkt zich tot een beschrijving van de situatie van de verdachte op de verschillende leefgebieden	In risicoanalyse actuele delict (voor zover dat bekend wordt) meewegen en daarop advies baseren. Als de verdachte ook van het deel dat ontkend werd, schuldig wordt bevonden, wordt zo nodig een herdiagnose uitgevoerd bij de start van een reclasseringstoezicht.
Recidivist	Adviesrapport wordt gebaseerd op de delictgeschiedenis en op de actuele problematiek voor zover daar informatie over beschikbaar is. Naarmate er sprake is van een groter strafblad en structurele, persistente problemen (waarbij de inschatting is dat deze bijgedragen hebben aan de in het verleden gepleegde delicten) kan een betere risico-analyse gemaakt worden en kan een betere indicatie gesteld worden van noodzakelijke interventies.	In risicoanalyse de delictgeschiedenis en actuele delict voor zover dat bekend wordt meewegen en daarop advies baseren. Als de verdachte ook van het deel dat ontkend werd, schuldig wordt bevonden, wordt zo nodig een herdiagnose uitgevoerd bij de start van een reclasseringstoezicht.

Als er een uitgebreide actuele delictgeschiedenis is, en het actuele delict in het patroon past, kan in een adviesrapport een volledige risicoanalyse opgenomen worden. Daarin worden zowel een beschrijving van de risicofactoren als een inschatting van de recidivekans opgenomen (op grond van een gestructureerd professioneel oordeel). Dat leidt tot een indicatie over noodzakelijke interventies en adviezen over de sanctie, geformuleerd in termen van "indien de verdachte schuldig bevonden wordt...". Als er nauwelijks tot geen delictgeschiedenis is, het actuele delict afwijkt van de delictgeschiedenis en/of er weinig betrouwbare informatie is over dynamische risicofactoren, is de risicoanalyse onvolledig. Er kan een beschrijving gegeven worden van de situatie op risicofactoren, maar een inschatting van de recidivekans en een onderbouwd advies over noodzakelijke interventies is niet mogelijk. Dat betekent

dat een advies minder concreet kan zijn. En dat de risicoanalyse na de veroordeling opnieuw gemaakt moet worden om tot een goede indicatie te komen over noodzakelijke interventies voor gedragsbeïnvloeding en risicomanagement.

In een advies over ontkennende verdachten wordt in bepaalde situaties een inschatting van de recidivekans gegeven.

3.6. De organisatie van de adviesfunctie

Efficiency

De potentiële vraag naar reclasseringsadviezen is groot. Vraagregulering in de zin van screening en het afspreken van criteria wanneer er geadviseerd wordt, is belangrijk om de instroom af te stemmen op de adviescapaciteit bij de reclassering. Bovendien is een efficiënte inrichting van het adviesproces noodzakelijk. Met opdrachtgevers zijn doorlooptijden afgesproken die gerealiseerd moeten worden. De reclassering beschouwd tijdigheid als een belangrijk kwaliteitscriterium van haar adviesproducten. Uiteraard is een voorwaarde daarvoor dat de opdrachten op tijd verstrekt worden. In de praktijk ontstaat een toenemende behoefte aan snelheid (bijvoorbeeld vanwege een korte rechtsgang in verband met lik-op-stuk beleid). Een korte screening volstaat in die situaties niet altijd. Ook de uitgebreidere diagnose moet soms in een korte tijd uitgevoerd kunnen worden. In de procesgang van de adviesproducten wordt geborgd dat afgesproken doorlooptijden worden gerealiseerd en de diagnostiek die nodig is wordt uitgevoerd. Daarbij wordt standaard en bijzonder onderscheiden. In het geval extra diagnostiek nodig is door een externe zal meer tijd nodig zijn.

Kwaliteit

De reclassering wil kwalitatief hoogwaardige adviezen leveren. Operationele sturing op inhoud en kwaliteit is daarvoor noodzakelijk. In de praktijk gaat dit in de nabije toekomst vormkrijgen door:

- Vaststelling van kwaliteitscriteria voor de adviesproducten en de onderliggende screening of diagnostiek
- Inhoudelijke toetsing van diagnostiek en adviezen door de werkbegeleider
- Supervisie en standaard intervisie voor de adviseurs
- Periodieke audits op de kwaliteit van de processen en producten
- Structureel tevredenheidsonderzoek onder opdrachtgevers
- Structurele feedback over geleverde adviezen: zijn de adviezen opgevolgd, zijn de voorgestelde interventies succesvol afgerond, is de dader gerecidiveerd of niet
- Investeren in noodzakelijke kennis en kunde van de adviseurs

Deze veranderingen ten behoeve van kwaliteitsborging zijn onderdeel van het project Vernieuwing Adviesproducten.

Gedragsdeskundige: capaciteit en doorlooptijd

Voor een deel van de adviezen is een gedragsdeskundige nodig voor verdiepende diagnostiek.

De beschikbare capaciteit aan gedragsdeskundigen moet afgestemd zijn op de noodzaak voor verdieping. Verdiepingsdiagnostiek kost tijd. Dat kan zich slecht verhouden tot het belang van opdrachtgevers om de doorlooptijden voor adviezen zo kort mogelijk te houden. In het proces van aanvragen en uitbrengen van adviezen moet gezocht worden naar een optimale combinatie van breedte en diepgang van diagnostiek enerzijds en snelheid van rapportage anderzijds. Daarnaast is tijdige aanvragen van verdiepingsdiagnostiek en tijdige beschikbaarheid van verdiepingsdiagnostiek een belangrijke voorwaarde om afgesproken doorlooptijden te realiseren.

De reclasseringsorganisaties hebben de beschikbaarheid van gedragsdeskundigen verschillend geregeld: in dienst van de organisatie of werken met externe consultants.

4. Instrumentarium voor de adviseur

Elk advies op een gestandaardiseerde wijze tot stand, met behulp van een diagnostisch instrument. Deze instrumenten helpen de adviseur om een indicatie te stellen waarop het advies gebaseerd wordt. In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen beschreven welke instrumenten de reclassering hanteert, hoe deze zich tot elkaar verhouden, op grond waarvan besloten wordt welk instrument te gebruiken en hoe dit instrumentarium is gerelateerd aan een aantal belangrijke ontwikkelingen buiten de reclassering.

Het diagnostisch instrumentarium van de reclassering is ontwikkeld op basis van twee pijlers: wetenschap en praktijk. Voor de wetenschappelijke onderbouwing van instrumenten voor screening en diagnostiek worden algemene criteria gehanteerd over betrouwbaarheid en validiteit. Daarmee hanteert de reclassering dezelfde criteria als gedragsdeskundigen. Het verschil zit in de complexiteit van het instrument en de kennis (opleiding) die nodig is om het instrument te kunnen hanteren en interpreteren. Daarnaast zijn wensen en ervaringen uit de praktijk van groot belang voor de ontwikkeling van het instrumentarium. Behalve betrouwbaarheid en validiteit is bruikbaarheid een belangrijke eis waaraan het instrumentarium van de adviseur moet voldoen.

4.1. Diagnostiek ten behoeve van advisering

Een goed advies wordt gebaseerd op een gestructureerde screening of diagnose⁹. De verschillende adviesmomenten kennen voor een groot deel overlappende doelstellingen en informatiebehoeften. Hierdoor kunnen de verschillende adviesvragen elk met een beperkt diagnostisch instrumentarium (QuickScan, RiSc, verdieping) worden ingevuld. Voor elk adviesmoment bestaat dezelfde essentiële vraag: "Is er een risico en zo ja, wat is het risico en welke interventies zijn noodzakelijk om dit risico te verlagen?". Dit heeft betrekking op de recidivekans in algemene zin en op de specifieke kenmerken van het delictgedrag om te bepalen wat de individuele en maatschappelijke impact is van een eventuele recidive (gevaarrisico).

De problematiek van daders verschilt in complexiteit. Om die reden wordt binnen de reclasseringsdiagnostiek gewerkt met verschillende instrumenten:

- QuickScan: Voor een korte snelle screening om een beeld te krijgen van het recidiverisico. Volstaat in geval van laag risico en er geen interventies geïndiceerd worden.
- RiSc (basisdiagnose en indicatiestelling): Voor een standaard diagnose met indicatiestelling over gedragsbeïnvloeding en risicomanagement.
- Verdiepingsdiagnostiek bij RiSc: Voor een uitgebreidere analyse op een specifieke factor zoals verslaving of psychopathologie, om een betere indicatie te kunnen stellen voor een interventie op de betreffende criminogene factor.

Er wordt geen extra instrument ontwikkeld of ingezet voor specifieke doelgroepen als basisscreening of basisdiagnose. RiSc (en zo nodig ook QuickScan) worden zodanig doorontwikkeld dat ze bruikbaar zijn voor alle dadergroepen. Wel kan tijdelijk een extra instrument gebruikt worden als experiment, met als doel deze op termijn in RiSc en/of QuickScan te integreren.

Beide instrumenten worden alleen toegepast door daartoe gecertificeerde reclasseringswerkers.

Verdiepingsdiagnostiek

De verdiepingsdiagnostiek als onderdeel van RiSc beperkt zich met name tot een verdieping op verslaving, persoonlijkheidsstoornissen en psychopathologie (inclusief verstandelijke handicap). Voor de verdieping op verslaving wordt in de nabije toekomst het instrument Mate Crimi geïntroduceerd. Deze

⁹ De reclassering hanteert de term diagnose. Hoewel deze term in de (geestelijke) gezondheidszorg is voorgehouden aan gedragsdeskundigen, is het een algemene term die gehanteerd wordt om een probleem in kaart te brengen.

wordt afgenomen door de verslavingszorg, na een indicatie daartoe door de reclassering op grond van RISc.

Indien er sprake lijkt te zijn van psychopathologie of ernstige persoonlijkheidsstoornissen is verdiepingsdiagnostiek nodig, tenzij een actuele diagnose reeds uitgevoerd en beschikbaar is. Dat onderzoek wordt altijd uitgevoerd door een gedragsdeskundige (psycholoog of psychiater).

De reclassering schrijft geen specifieke instrumenten voor aan de gedragsdeskundigen. Wel stelt de reclassering de eis dat zij instrumenten gebruiken voor het onderzoek die voldoen aan de actuele wetenschappelijke standaard in hun vakgebied.

Psychiatrische stoornissen en verslavingsproblematiek gaan vaak samen. Binnen de zorg hanteert men daarvoor de term comorbiditeit. Er bestaat een groeiende aandacht voor de vraag wat comorbiditeit betekent voor de diagnostiek en behandeling (Kerkmeer e.a., 2003). Vooralsnog is de conclusie dat in die gevallen in de diagnostiek instrumenten voor middelengebruik en voor psychopathologie naast elkaar gebruikt moeten worden. Bij de indicatiestelling wordt dan een verbinding gemaakt en een behandeling geïndiceerd voor de volledige problematiek.

Hoe essentieel ook voor de zorg, voor de reclassering is die discussie niet van invloed op de manier van werken. Vanuit RISc wordt ofwel gesignaleerd dat er sprake is van verslavingsproblematiek, ofwel dat er sprake lijkt van psychopathologie, ofwel van een combinatie. In alle gevallen zal dan verdiepingsdiagnostiek moeten plaatsvinden door een gedragsdeskundige, die de relatie tussen beide symptomen zal leggen en de indicatie hierop zal betrekken. Het is ook mogelijk dat binnen de reclassering slechts een van de problemen, veelal de verslaving, wordt geconstateerd. Dan kan de gedragsdeskundige in de verdiepingsdiagnostiek alsnog constateren dat er sprake is van een dubbele problematiek en deze onderzoeken.

BOOG

In het geval het OM zicht wil hebben op de mate van toerekeningsvatbaarheid van een verdachte ten tijde van het delict, kan een Pro Justitia-rapportage worden aangevraagd. Deze wordt opgesteld door de NIFP. Om de besluitvorming over het uitbrengen van een Pro Justitia-rapportage meer te standaardiseren en uniformeren is het instrument BOOG (beslissingsondersteuning onderzoek geestvermogens) ontwikkeld.

Dit instrument wordt vooralsnog gebruikt door het OM, de RC, de NIFP en de raad voor de kindbescherming (RvdK). Op dit moment wordt verkend in hoeverre de reclassering daarbij aan zou moeten sluiten.

Op grond van de reclasseringsdiagnostiek zou een specifieke module gebouwd moeten worden in de BOOG applicatie, waarmee de reclassering in een vroegtijdig stadium een advies kan uitbrengen over de wenselijkheid van een Pro Justitia-rapportage en het type Pro Justitia-rapportage. Dit advies wordt dan, met de adviezen van OM, RC, NIFP, meegewogen in de beslissing.

Een belangrijk aandachtspunt voor de eventuele ontwikkeling van een BOOG module voor de reclassering is de aansluiting daarvan met het reclasseringsinstrumentarium.

Gezien het vroegtijdige moment waarop een beslissing moet worden genomen over de Pro Justitia rapportage, wordt BOOG verbonden aan de QuickScan.

4.2. Keuze instrument

De keuze voor het diagnostisch instrument wordt bepaald door het type advies dat moet worden uitgebracht. In geval van een beknopt advies een QuickScan, in het geval van een uitgebreid advies een RISc, eventueel met verdiepingsdiagnostiek. Zoals gezegd is bij de keuze voor het adviesproduct en daarmee voor het instrument het uitgangspunt: kort als het kan, uitgebreid als het nodig is.

De keuze voor het beknopte of uitgebreide format wordt bepaald door:

- Het adviesmoment: aan sommige adviesmomenten is een bepaald type advies gekoppeld (zie 3.3.)
- Afspraken in de keten: voor bepaalde doelgroepen altijd een bepaald type advies
- Het recidiverisico: bij een laag risico volstaat een beknopt advies op grond van de QuickScan. Immers, dan worden geen (gedrags)interventies geïndiceerd.

De recidivekans is soms al bekend, bijvoorbeeld omdat er al eerder in de lopende strafzaak een diagnose is gesteld. Is de recidivekans onbekend, dan wordt gestart met een QuickScan en zo nodig doorgegaan met RISc. Vanwege de efficiency hoeft daarvoor niet altijd de volledige QuickScan te worden afgerond, voor wordt overgestapt naar RISc:

1. Uitvoeren deel 1 van QuickScan, een inschatting van de recidivekans op grond van statische variabelen (Statrec) en actuele dossierinformatie.
2. Als recidivekans gemiddeld of hoog, verder met RISc. Als recidivekans laag, verder met QuickScan.
3. Als op grond van volledige QuickScan alsnog een gemiddeld of hoge recidivekans wordt ingeschat, verder met RISc. In andere gevallen volstaat de QuickScan.

De keuze is uitgewerkt in een beslisboom (zie bijlage 2), welke zo nodig op grond van ervaringen wordt bijgesteld.

Voor de lange termijn wordt gestreefd naar een optimale aansluiting tussen QuickScan en RISc, waarbij zo veel mogelijk items overlappen. Dat maakt de overstap van het ene naar het andere instrument eenvoudiger.

Voor besluitvorming over de noodzaak tot verdiepingsdiagnostiek worden een aantal criteria ontwikkeld. Op grond van enkele item- of schaalscores in RISc, wordt geadviseerd om verdiepingsdiagnostiek in te zetten op een aantal voor de reclasseringspopulatie relevante problemen:

- Verslaving
- Psychopathie
- (licht) Verstandelijke beperkingen
- Antisociale persoonlijkheidsstoornissen

Daarnaast kan de adviseur ook bij overige psychopathologie of bij ernstige gewelds- of zedendelicten besluiten om verdiepende diagnostiek te laten uitvoeren.

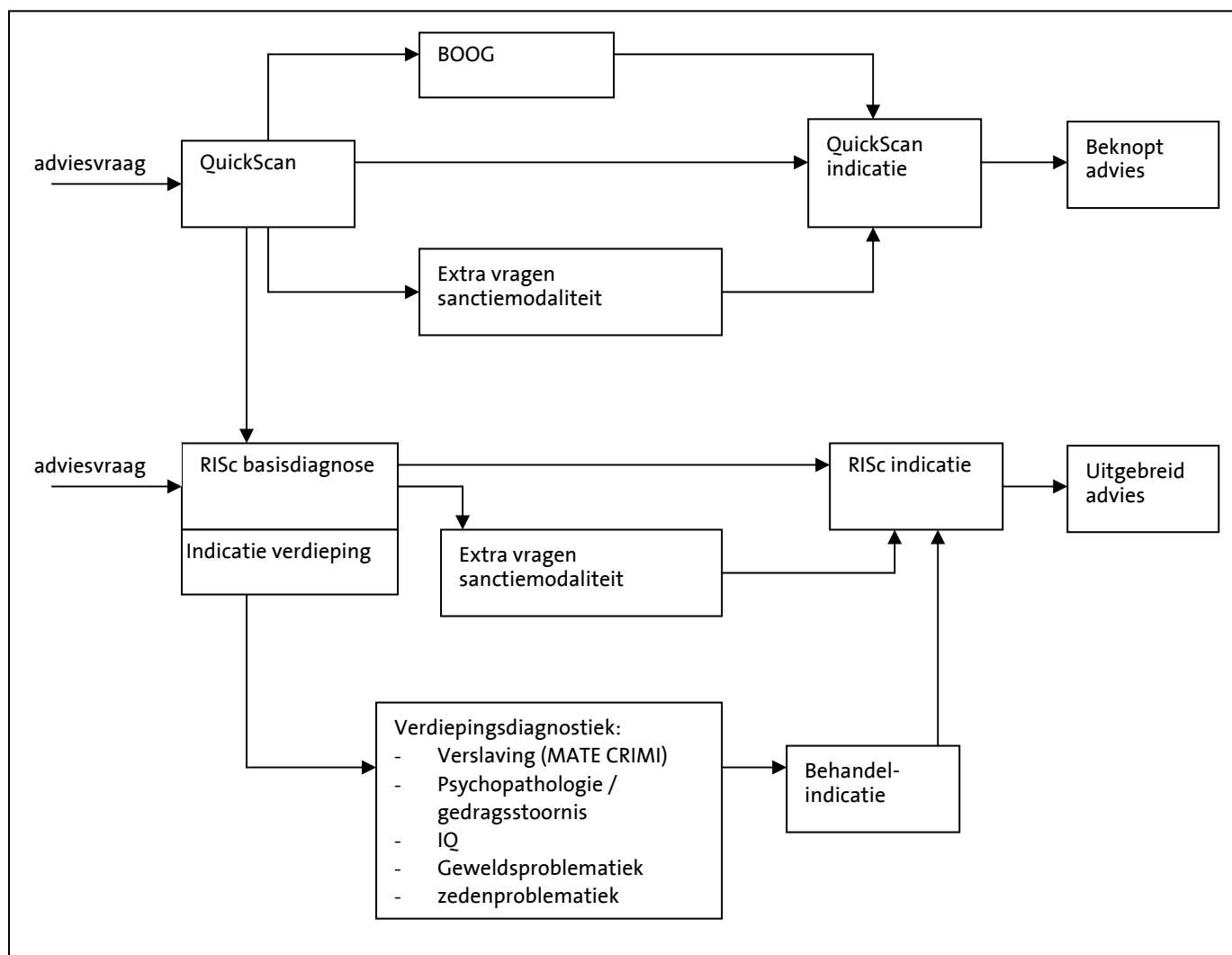
Alle reclasseringsorganisaties moeten voldoende capaciteit gedragsdeskundigen beschikbaar hebben voor de uitvoering van verdiepingsdiagnostiek. Veelal volstaat daarvoor de deskundigheid van een psycholoog (eventueel met een psychiater als achterwacht), in sommige gevallen zal een psychiater nodig zijn. De financiering van de verdiepingsdiagnostiek wordt verdisconteerd in de productienormen.

4.3. Onderlinge samenhang reclasseringsinstrumentarium

De reclassering hanteert ten behoeve van de advisering verschillende instrumenten. Deze sluiten zo goed mogelijk op elkaar aan, wat betreft doelstelling en wat betreft terminologie. Idealiter wordt er zo weinig mogelijk dubbel gedaan. En in het geval meer instrumenten worden gebruikt, wordt informatie die in het ene instrument is verzameld idealiter automatisch gebruikt bij het andere. Zo ver zijn we nog niet. Alle instrumenten zijn nog in ontwikkeling. Dat biedt de kans om die aansluiting zo optimaal mogelijk te realiseren. Gebruikersgemak is voor de reclassering een belangrijk criterium bij instrumentontwikkeling.

In onderstaand schema wordt de onderlinge samenhang tussen de instrumenten in beeld gebracht. Behalve de hierboven genoemde instrumenten, bestaan er voor enkele sancties standaard vragenlijsten die afgenomen moeten worden om de haalbaarheid van deze sancties te onderzoeken. Deze zijn apart in het schema benoemd, maar worden in de uitvoering gelijk afgenomen met QuickScan of RISc.

Vervolgens worden enkele aandachtspunten benoemd voor een optimalisering van de aansluiting.

Aandachtspunten voor de afstemming tussen verschillende instrumenten:

- BOOG gebruikt items uit QuickScan en is digitaal gekoppeld aan QuickScan;
- Informatie uit QuickScan kan digitaal worden gekopieerd naar RiSc, op langere termijn worden de items uit QuickScan en RiSc waar mogelijk identiek;
- De extra vragen over sanctiemodaliteiten worden digitaal gekoppeld aan QuickScan en RiSc en worden ook automatisch vertaald naar de indicatiestelling en het adviesformat;
- Digitale informatieoverdracht tussen RiSc en Mate Crimi
- Binnen RiSc moet voldoende ruimte zijn om de conclusies uit de verdiepingsdiagnostiek goed weer te geven.

4.4. Relatie instrumentarium reclassering en instrumentarium van andere (justitiegebonden) organisaties

De reclassering werkt niet geïsoleerd. Vaak zijn meerdere organisaties betrokken bij een dader of verdachte. In het geval er diagnostiek van anderen beschikbaar is, wordt deze uiteraard gebruikt. In het geval ook anderen (veelal de NIFP) onderzoek doen, worden conclusies en adviezen zo veel mogelijk

afgestemd. Maar dit ontslaat de reclassering nooit van de verantwoordelijkheid om een eigen analyse te maken ten behoeve van de eigen activiteiten.

Grofweg zijn er de volgende relaties mogelijk:

- Diagnostiek van anderen heeft een functie naast de reclasseringsdiagnostiek en is voor de reclassering dossierinformatie die wordt gebruikt voor de eigen diagnose: dit geldt voor de NIFP-rapportage, diagnostiek of screening door het gevangeniswezen, diagnostiek en risicotaxatie door tbs-klinieken of justitiële jeugdinstelling, diagnostiek of screening door Raad voor de Kinderbescherming of jeugdreclassering, bestaande diagnostiek vanuit de zorgsector.
- Diagnostiek van anderen wordt ingezet als verdiepingsdiagnostiek: verdiepingsdiagnostiek op het gebied van verslaving of psychopathologie, door de reclassering georganiseerd.
- Diagnostiek van de reclassering leidt tot een indicatie voor een interventie van anderen, waarna die ander een eigen diagnose stelt voor de invulling van die interventie: dit kan gelden voor (minder complexe) interventies van zorgaanbieders zoals ambulante therapieën voor zedendelinquenten of daders van huiselijk geweld.

Een tweetal recente ontwikkelingen zijn van belang om hier specifiek te benoemen: ontwikkelingen in het instrumentarium van het jeugdstrafrecht en ontwikkelingen over de indicatiestelling forensische zorg.

4.4.1. Jeugdstrafrecht: Raad voor de kinderscherming en Jeugdreclassering

Veel van de verdachten en daders die met de volwassenenreclassering in aanraking komen, zijn al gestart met delictgedrag voor hun 18^e. In veel gevallen heeft de Raad voor de Kinderbescherming en/of jeugdreclassering dan al een diagnose gesteld. Deze diagnostiek is voor de volwassenenreclassering van belang als dossierinformatie. Het is met name relevant om te weten welk gedrag een dader of verdachte vertoonde op jongere leeftijd, welke interventies hij heeft ondergaan en of deze succesvol zijn afgerond (in termen van doelrealisatie).

Tot nu toe verschillen de diagnostiek voor en na het 18^e jaar essentieel van inhoud en focus. De afgelopen jaren is echter ook in de jeugdsector een ontwikkeling in gang gezet die aansluit bij de 'what works' uitgangspunten. In een onlangs verschenen rapport over de diagnostiek in de jeugdketen wordt in grote mate aangesloten bij de focus en terminologie die ook door de volwassenenreclassering wordt gehanteerd (Adviesbureau van Montfoort, 2007). Men wil instrumenten gaan gebruiken voor risicotaxatie, die de recidive- en gevaarfactoren, de criminogene factoren en responsiviteit in kaart brengen.

De grens tussen 18- en 18+ is arbitrair en juridisch bepaald. Verschillen tussen minderjarige en meerderjarige delictplegers verlopen geleidelijk. Een situatie waarin door de jeugd- en volwassenenreclassering gewerkt wordt met vergelijkbare concepten, uitgangspunten en terminologieën vergemakkelijkt de samenwerking.

Bij de ontwikkeling van instrumentarium voor minderjarigen moet een optimale aansluiting bij het volwasseneninstrumentarium een ontwikkelingseis zijn. De reclassering wil waar mogelijk bijdragen aan de realisatie daarvan, en is bereid om zo nodig het eigen instrumentarium aan te passen teneinde deze aansluiting te realiseren.

4.4.2. Indiciestelling forensische zorg

Door de interdepartementale commissie Houtman zijn voorstellen gedaan voor de aansluiting tussen justitie en zorg. Zorgverlening aan psychiatrische delinquenten zal in de toekomst ingekocht worden door justitie. De eisen die men daaraan stelt zijn: onafhankelijkheid, deskundig, integraal, tijdig en efficiënt.

De reclassering is een belangrijke partij in het signaleren van mogelijke zorgbehoeften. Een relatief groot gedeelte van de mensen die met justitie in aanraking komt wordt gezien door de reclassering op verschillende momenten in het strafproces. De introductie van een BOOG module voor de reclassering, en een indicatierichtlijn voor verdiepingsdiagnostiek die wordt toegevoegd aan RISC kan deze screening objectiveren.

Ten aanzien van de indicatiestelling forensische zorg wordt onderscheid gemaakt tussen zware en lichte trajecten:

- Lichte zaken waarin een ambulante behandeling volstaat: de reclassering indiceert op grond van RISC, eventueel met verdiepingsdiagnostiek, zo nodig ambulante behandeling en zorgt voor het organiseren van de intake. Waar nodig wordt voor de indicatie een gedragsdeskundige ingeschakeld, of de indicatie mede beoordeeld door een gedragsdeskundige.
- Zware zaken waarin klinische zorg nodig is: de SVG is verantwoordelijk voor de indicatie van de klinische verslavingszorg, de NIFP voor de overige klinische zorg.

Het is van belang dat de definitieve zorgindicatie vervolgens meegenomen kan worden in de indicatie van de reclassering. De reclassering zal veelal 'het traject er omheen' indiceren zoals aanvullende gedragstrainingen, bijzondere voorwaarden en de invulling van reclasseringstoezicht. Dat betekent dat het geheel van een reclasseringsdiagnose - zorgdiagnose - zorgindicatie - tot reclasseringsindicatie in een relatief korte tijd moet plaatsvinden.

5. Voorstellen ter besluitvorming

Met het vaststellen van de notitie fundamentele voor de adviesfunctie worden de volgende besluiten genomen:

- De adviseur schat bij het opstellen van een advies in of er een potentieel risico voor de korte termijn is, en indiceert zo nodig hoe dit risico beperkt kan worden (bijvoorbeeld in de vorm van pre-toezicht of toeleiding naar zorg). Zo mogelijk wordt daarin al afstemming gezocht met een toezichthouder. Via de leidinggevenden wordt geregeld dat de benodigde interventies daadwerkelijk in gang kunnen worden gezet
- Bij de toedeling van daders/verdachten wordt gestreefd naar zo weinig mogelijk personele wisselingen voor de dader/verdachte.
- De reclassering kan adviezen uitbrengen op grond van dossierinformatie, indien de verdachte/dader medewerking weigert.
- In een advies over ontkennende verdachten wordt in bepaalde situaties een inschatting van de recidivekans gegeven, en kan een advies worden uitgebracht over interventies en sanctie.
- Als basisinstrumentarium voor de adviseur gebruikt de reclassering QuickScan (inclusief BOOG) en RISc (inclusief verdieping). Deze worden zo nodig doorontwikkeld en modulair opgebouwd om geschikt te zijn voor alle dadertypen.
- Er wordt vanuit de reclassering geen instrument ontwikkeld voor verdieping op psychopathologie.
- De reclassering zet zich in voor een verbinding tussen het diagnostisch instrumentarium van het jeugd- en volwassenencircuit.
- De reclassering stelt voor om bij de indicatiestelling voor forensische zorg een onderscheid te maken naar zwaarte van de casuïstiek. RISc, eventueel in combinatie met verdiepingsdiagnostiek en indien beschikbaar een NIFP-rapportage liggen aan deze indicatie ten grondslag.

Alle activiteiten die voortvloeien uit deze notitie worden uitgevoerd in het Programma Advies.

Definities

In deze notitie worden onderstaande begrippen als volgt gedefinieerd.

Criminogene factoren

Risicofactoren waarvan in onderzoek is aangetoond dat ze samenhangen met recidive van crimineel gedrag. Criminogene factoren kunnen statisch of dynamisch zijn. Statische factoren zijn onveranderbaar, bijvoorbeeld het criminele verleden. Dynamische factoren zijn veranderbaar, bijvoorbeeld het wel of niet hebben van een woning.

Diagnose

Het geheel van activiteiten dat wordt ondernomen om in kaart te brengen wat er aan de hand is, een beslissing te nemen of er iets aan gedaan moet worden en een beslissing te nemen over wat er aan gedaan moet worden.

Gedragsbeïnvloeding

Elke methodische ingreep in het leven van een dader of verdachte, gericht op het veranderen van een criminogene factor.

Gedragstrainingen

Een programmatisch en gestructureerd geheel van methodische handelingen gericht op het beïnvloeden van iemands gedrag en/of omstandigheden, met als doel het voorkomen van recidive.

Indicatiestelling

Een geformaliseerd proces voor het bepalen van doelen en interventies op het gebied van gedragsbeïnvloeding en risicomanagement naar aard, inhoud en omvang.

Interventie

Iedere (methodische) ingreep in het leven van een dader of verdachte, gericht op een bepaald doel in het kader van het verkleinen van de recidivekans. Hieronder kunnen vallen: gedragstrainingen, behandeling of activiteiten in het kader van reclasseringstoezicht.

Risicomanagement

Het verantwoord beheersen van korte termijn risico's van gevaar en recidive, door het stellen van een kader en het controleren daarvan.

Screening

Het op een gestructureerde wijze onderzoeken van een aantal criteria om op grond daarvan een keuze te maken.

Toezicht

Een combinatie van begeleiding, controle en casemanagement in een gedwongen (justitieel) kader.

Gebruikte literatuur

- Adviesbureau Van Montfoort. Landelijk kader instrumentarium jeugdstrafrecht. Deel 1: informatie en samenwerking in de keten. Den Haag: Ministerie van Justitie, directoraat preventie, jeugd en sancties, 2007.
- Bosker, J. Knelpuntenevaluatie toepassing RiSc. Inventarisatie van knelpunten bij de toepassing van RiSc en aanbevelingen over de doorontwikkeling van RiSc. Utrecht: Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering, 2006.
- Burnett, R., en McNeill, F. (2005). The place of the officer-offender relationship in assisting offenders to desist from crime. *Probation Journal*, 52, 221-242.
- Holt, P. *Case Management: the context for supervision*. 2000.
- Kerkmeer, M, P. Blanken, & C. de Klerk. *Dubbele diagnose, dubbele hulp. Richtlijnen voor diagnostiek en behandeling*. Den Haag: Parnassia Addiction Research Center, 2003.
- Koeter, M.W.J. & A.S. van Maastricht. *De effectiviteit van verslavingszorg in een justitieel kader*. Den Haag: ZonMw, 2006.
- NOMS (National Offender Management Service). *The NOMS offender management model*. London: Home Office, 2006,
- Ochtman, A. & J. Bosker. *Nadere uitwerking herijking adviesproducten*. Utrecht: Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering, 2006.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. *Straffen en zorg: een paar apart. Passende interventies bij delictplegers met psychische en psychiatrische problemen*. Amsterdam: Uitgeverij SWP, 2007.
- Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering. *Handleiding RiSc gebruikersversie 1.0*. Utrecht, 2004.
- Ruiter, C.de, & E. de Jong. *Handleiding QuickScan*. Utrecht: Reclassering Nederland/Trimbos Instituut, 2007.
- Verheul, R. *Adviesrapport psychopathologie en de RiSc, welke aanpassingen zijn gewenst?* Barendrecht: 2007.

Bijlage 1: Activiteiten van de adviseur

a. Verkrijgen van een opdracht

Voor de opdrachtverstrekking is een bepaalde standaard routing afgesproken tussen de reclasseringsorganisaties en de opdrachtgevers. De adviseur krijgt een adviesopdracht automatisch tot zich via de Reclasseringsbalie, zonder dat hij contact heeft met de opdrachtgever. Veel opdrachten tot advisering zijn min of meer standaard. Desondanks is het de verantwoordelijkheid van de adviseur om te zorgen dat de opdracht voor hem helder is en daarover zo nodig in contact te treden met de opdrachtgever. Idealiter wordt door de opdrachtgever al in deze fase aangegeven wat de verwachte strafeis is (bijvoorbeeld in termen van een bandbreedte).

b. Informatie verzamelen

Om een analyse te kunnen maken van de situatie is dossierinformatie essentieel. Deze bevat informatie over delict, delictgeschiedenis, problematiek in het verleden, (gedrags)interventies of behandeling in het verleden. Ook kan een dossier sancties bevatten die eerder zijn opgelegd, inclusief het verloop van interventies. Deze informatie wordt voor het contact met de verdachte/dader bestudeerd om goed voorbereid het gesprek in te kunnen gaan en de verdachte/dader zo nodig te kunnen confronteren met feiten uit het dossier.

Hoewel in eerste instantie de organisatie zorgt voor beschikbaarheid van relevante dossierinformatie, zal de adviseur in bepaalde gevallen zelf noodzakelijke dossierinformatie moeten verzamelen. Niet altijd is degene die over die informatie beschikt bereid om die informatie te delen. De adviseur moet dus de ingangen kennen voor het verkrijgen van dossierinformatie (ook de informele) en moet weten op welke informatie hij recht (van inzage) heeft.

De hoeveelheid dossierinformatie die gebruikt wordt, is afhankelijk van het adviesmoment en de diepgang van de screening/diagnose. Het is van belang om de kwaliteit van de dossierinformatie te kunnen inschatten. Ook moet voorzichtig omgegaan worden met 'oude' diagnoses. Mensen kunnen immers veranderen, inzichten over risicofactoren en ziektebeelden kunnen veranderen en diagnostici kunnen fouten maken. Naast dossiers kunnen ook referenten geraadpleegd worden om informatie over de verdachte te verkrijgen, of om bepaalde informatie te toetsen. Dit vindt veelal plaats na het gesprek met de verdachte/dader.

c. Gesprek met de verdachte / dader

Adviezen komen in principe altijd tot stand op grond van minimaal 1 gesprek met de verdachte of dader waarover geadviseerd wordt. Dit is een belangrijke bron van informatie om een actueel beeld te verkrijgen over de persoon, zijn omstandigheden, zijn visie over het delict en zijn responsiviteit voor (gedrags)interventies. Alleen in situaties waarin een kort mondeling advies wordt gegeven, wordt soms slechts de dossierinformatie betrokken. De lengte van het gesprek en het aantal gesprekken is afhankelijk van het adviesmoment en de diepgang van de screening/diagnose. Een gesprek start met het verhelderen van het doel en de werkwijze en met het verkrijgen van medewerking.

De adviseur moet de kunst verstaan van het verkrijgen van informatie en interpreteren van gedrag in moeilijke omstandigheden. Zeker als iemand nog verdacht wordt van een delict, is hij vaak beperkt bereid tot het geven van informatie. Sommige verdachten zien de reclassering als een verlengstuk van justitie en zijn nauwelijks bereid tot een gesprek. Veel delictplegers hebben weinig vaardigheden tot zelfreflectie en zien vooral hun praktische problemen. Of ze schilderen de werkelijkheid veel positiever dan die is om strategische redenen. Een deel van de verdachten of daders leidt aan psychische stoornissen. De stoornis zelf wordt door adviseurs niet gediagnosticeerd, maar zij moeten wel conclusies trekken over andere aspecten van de persoonlijkheid of omstandigheden die beïnvloed worden door de stoornis. Bij onduidelijkheden of om de juistheid van informatie te controleren kan de reclassering referenten raadplegen.

d. Feedback op advies

De informatie uit dossierstukken, gesprek en referenten moet gecombineerd en geanalyseerd worden. Op grond daarvan wordt een conclusie getrokken over de situatie en problematiek op een groot aantal

criminogene factoren, over de risico's en over de responsiviteit van de verdachte of dader. Het trekken van conclusies over dergelijke zaken kan voor de verdachte of dader verstrekkende gevolgen hebben en moet dus goed onderbouwd worden. De adviseur hanteert daarbij verschillende diagnostische instrumenten, afhankelijk van de adviesvraag, het adviesmoment en de verdachte/dader. En hij baseert zich op actuele kennis over oorzaken van crimineel gedrag. Elke adviseur kan met alle standaard diagnostische instrumenten van de reclassering werken (vooralsnog QuickScan en RISc). Eventuele verdiepingsinstrumenten kunnen voorbehouden zijn aan specialisten. Deze informatie en conclusies worden vastgelegd in het cliëntdossier.

e. Besluit tot noodzaak voor verdiepende diagnostiek.

In veel adviesmomenten is het mogelijk om te bepalen dat uitgebreider diagnostiek nodig is, door de reclassering of door een expert (veelal een gedragsdeskundige). De adviseur bepaalt of dat nodig is en zet die verdiepende diagnostiek eventueel direct uit. In het geval dat de verdiepende diagnostiek wordt uitbesteed, zorgt de adviseur voor een gerichte vraagstelling en voor afstemming met degene die de verdieping uitvoert. Tenslotte zorgt de adviseur dat de verdiepende diagnostiek op tijd terug is en verwerkt wordt in de analyse en conclusie. Indien een verdiepende diagnostiek niet mogelijk is, vindt er overleg plaats met de opdrachtgever om de doorlooptijd te verlengen. Indien dat niet kan, wordt de noodzakelijke verdieping uitgesteld tot een latere fase en wordt in het advies melding gemaakt van de noodzaak voor verdiepende diagnostiek.

f. Stellen van een indicatie.

Op grond van de conclusies over risico, criminogene factoren en responsiviteit wordt bepaald of en zo ja, welke interventies nodig zijn om recidivekans te verlagen en eventuele risico's te beheersen. Concept indicaties worden op haalbaarheid getoetst bij de potentiële uitvoerders. Vervolgens wordt bepaald wat de geïndiceerde interventies betekenen voor de oplegging of verdere ten uitvoerlegging van de sanctie. Een goed overzicht van de sociale kaart van (gedrags)interventies bij de reclassering en daarbuiten en weten welke interventie geschikt is voor welke problematiek is daarvoor essentieel. Evenals gedegen kennis over alle sanctiemodaliteiten en de regelgeving die verbonden is aan sanctiemodaliteiten waar reclasseringstoezicht aan verbonden is. Ook moet de adviseur globale kennis hebben over de sanctie in relatie tot het delictgedrag.

g. Opstellen concept advies.

Op grond van de indicatiestelling en de adviesvraag wordt een concept advies gemaakt.

h. Afstemmen advies

Soms is het relevant om het concept advies tussentijds met de opdrachtgever te bespreken, om te toetsen of het advies aansluit bij de mogelijkheden van de opdrachtgever en om eventuele alternatieven te bespreken. Daarnaast is het van belang een concept advies te bespreken met de verdachte of dader. Adviezen gaan over hem en veelal heeft hij een belangrijke rol in de uitvoering. Zijn *commitment* daarvoor is dus van belang. Dat betekent echter niet dat alleen geadviseerd wordt wat de verdachte of dader wil. De bereidheid tot medewerking kan wel van invloed zijn op het al dan niet indiceren van bepaalde interventies, of het indiceren van een motiveringstraject voorafgaand aan de interventie. Als dit het geval is wordt dit ook in het advies vermeld. In het geval er meerdere instanties of professionals bij de verdachte/dader betrokken zijn, stemt de adviseur zijn analyse en advies met deze instanties of professionals af. Bijvoorbeeld in het geval er naast een reclasseringsadvies ook een Pro Justitia-rapportage wordt gevraagd van de forensisch psychiatrische dienst (NIFP).

i. Uitbrengen advies.

Een advies kan mondeling of schriftelijk gegeven worden. Dit advies is concluderend: het betreft geen uitgebreide beschrijving van de analyse, maar de conclusies en een heldere onderbouwing daarvoor.

j. Kennis nemen van besluit en overdracht van de casus.

Voor de adviseur is het van belang om feedback te krijgen over het uitgebrachte advies: welk besluit is genomen, zijn de geadviseerde interventies succesvol afgerond en wat was het effect daarvan. Daarvoor moet een eenvoudige methode ontwikkeld worden. Hierdoor ontstaat een continu leerproces om in de advisering zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en belangen van de opdrachtgever en bij de mate waarin en wijze waarop doelen gerealiseerd kunnen worden.

Bijlage 2: Beslisboom keuze beknopt of uitgebreid advies

